

BESLUT

2020-06-22

Dnr: 19/03955 och
3994**SAKEN**

Veckans brott, SVT1, 2019-11-28, inslag med en rekonstruktion och en paneldiskussion; fråga om opartiskhet, saklighet och respekt för privatlivet

BESLUT

Inslaget frias. Det strider inte mot kraven på opartiskhet och saklighet eller bestämmelsen om respekt för privatlivet.

INSLAGET

Inslaget handlade om anklagelser om sexuella ofredanden som riktats mot en före detta minister och riksdagsledamot (A). Inslaget innehöll bland annat en rekonstruktion av en av de målsägandes vittnesmål, där en reporter agerade A och programledaren en av de enligt åtalet utsatta kvinnorna (B).

Inslaget inleddes med att programledaren sa följande.

Hörni, veckans snackis får väl ändå vi säga ha varit förre landsbygdsministern, [A:s] försvar, och igår så avslutades ju rättegången mot honom. Han är anklagad för tre fall av sexuellt ofredande. Han nekar till brott och han menar att det är vikingasjukan som gjort att han kommit åt kvinnors lår, då han masserat sina stela fingrar. Och i vårt playprogram så rekonstruerade vi i veckan en av kvinnornas vittnesmål.

Därefter sändes en rekonstruktion från SVT Play-programmet *Veckans brott* – *Redaktionen* som publicerats på SVT Play. Följande sades.

(Pgl och reporter) – (skrattar). (Reporter) – Är ni med? (Pgl) – Ja (skrattar). (Speaker) – [parti]kvinnan tänkte till en början att [A] bara råkade komma åt henne och flyttade sig därför lite åt sidan. Men då flyttade [A] efter. Och la istället två fingrar på hennes lår och fortsatte på samma sätt att smeka, gnida, massera och nu också ner mot insidan av hennes lår. (Pgl) – Ja det här känns ju [...] (Speaker) – [parti]kvinnan.. (Pgl) – [...] ganska närgånget. (Reportern) – (skratt) – Ja. (Speaker) – [parti]kvinnan flyttade sig ännu mer åt sidan och den här gången tog hon tag i stolen och flyttade den så att hon

till slut hamnade så nära bordsbenet att hon inte längre kom längre utan fastnade där. Ja.

Därefter sa reportern följande.

Det man inte förstår här är att här sitter jag och masserar mina händer och böjer på dem, så, det kan man liksom ändå, det är min egen sfär, men det är den här armen, som krävs, ju. Visar ju den här rekonstruktionen.

Sedan intervjuades en handkirurg på videolänk och bland annat följande sades.

(Pgl) – Har du hört talas om några vikingasjuka patienter som har, ja, ägnat sig åt ofrivilligt tafsande helt enkelt? (Handkirurg) – Det är ingen som har nämnt att de har svårt att kontrollera händerna som att de vandrar iväg och gör konstiga, eller konstiga, som gör eller ofrivilliga rörelser med handen. Det är inte en del av sjukdomspanoramat.

Avslutningsvis diskuterade programledaren A:s försvar med en panel bestående av en polis, en kriminolog och en advokat. Bland annat följande sades.

(Pgl) – Ja, vikingasjukan är alltså en bindvävssjukdom som gör att fingrarna successivt kröker sig och blir stela. Vad säger ni här om ministerns, före detta ministerns, försvar?

(Polis) – Jag köper det inte. Jag tycker det är trams. Det är ganska uppenbart efter rekonstruktionen, om det är nu det som har hänt enligt vittnet så är det såklart att det, den håller inte. (Kriminolog) – Jag håller med. Jag tycker att rekonstruktionen är

ganska talande, faktiskt. Det blir ju väldigt, just att, flytta, flytta igen, fortsätter, det, nej, det skaver. (Pgl) – Han har ju ändå en av landets mest främsta brottmålsadvokater [namn advokat], hur tänker han? (Advokat) – Han tänker som en försvarare. Han har en klient som berättar sin version helt enkelt av det här, och det framför man naturligtvis inom det rimligas gräns. Och uppenbarligen så har han den här diagnosen. Han har en egen upplevelse av de här tillfällena. Nu ska vi också komma ihåg att i det

här målet så finns det ju också en del vittnen förutom målsäganden och där kommer det nog brista för försvaret därför att de här vittnena styrker ju upp det som har hänt på platsen, reaktioner och liknande. (Pgl) – Men är det här sexuellt ofredande, att ta någon på låret? (Polis) – Ja, jag tycker det. Man kränker ju kvinnans sexuella sfär om man säger så, eller sexuella integritet. Så det tycker jag absolut att det är. (Kriminolog)

– Ja, jag håller med. Jag tycker framförallt det liksom andra steget i den här rekonstruktionen när man ser att det är på insidan av låret, det är ju en väldigt privat sfär alltså. Det, jag vet inte hur du upplevde det? Du var ju den som... (Pgl) – Ja det kändes ju lite närgånget får jag lov att säga. (Kriminolog) – Exakt. (Advokat) – Det är ju den viktigaste poängen också. Upplevelsen av målsäganden. Och jag skulle nog säga att det här området, och det vi ser på rekonstruktionen, som verkligen visar ganska tydligt, det hamnar inom sexuella ofredande-ramen. (Pgl) – Så hur kommer det att gå?

(Advokat) – Jag tror han kommer fällas för detta. (Kriminolog) – Han kommer fällas. (Pgl) – Åklagaren yrkar nu på böter, domen faller den 11 december. Och vill ni se hela reportaget då [A efternamn] tafsar på mig, alltså vår reporter [namn reporter], då går ni in på Play.

ANMÄLNINGARNA

En anmälare anser sammanfattningsvis följande. Enligt rekonstruktionen har A tagit kvinnor på lårens utsida och insida och skyllt på en åkomma som gjort att han inte kunde styra sina händer. Ingen av de målsägande sa under rättegången

något om beröring på lårens insida, och A gjorde inte gällande att han inte kunde styra sina händer. Vad han sa var att han på grund av en bindvävsåkomma i sina händer brukade massera händerna mot sina egna ben och då oavsiktligt kan ha råkat komma åt en närsittande. Han har inte åberopat bindvävsåkomman till sitt försvar. Intervjun med handkirurgen var inte relevant eftersom A inte gjort gällande att han inte kunnat styra sina händer. Det påstods felaktigt att A har en egen upplevelse av de händelser som omfattas av åtalet. A har inget minne av att han skulle ha generat någon och ingen har sagt något till honom om det som påståtts ha hänt, vare sig då eller senare. Inslaget syfte var att roa allmänheten med påstående om bortförklaringar som inte kunde tas på allvar, vilket underströks av journalisternas skratt och fnissningar. Det var förnedrande för A. A gavs inte tillfälle att komma till tals i inslaget. Anmälaren ifrågasätter vidare om det före rättegångens avslutande är lämpligt att göra analyser på ett felaktigt underlag som påverkar allmänhetens uppfattning om vad som förekommit.

Anmälaren har även anmält nyhetssändningen som sändes i SVT1 kl. 18.00 den 26 november 2019 där anmälaren anför att rekonstruktionen visades.

En annan anmälare anför i huvudsak att rekonstruktionen var osmaklig. Inslaget utgjorde förtal och var kränkande, även mot tittarna, enligt denne anmälare.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

Sveriges Television AB (SVT) anser att inslaget överensstämmer med kraven på opartiskhet och saklighet samt med bestämmelsen om respekt för privatlivet och anför sammanfattningsvis följande.

Inslaget sändes dagen efter det att rättegången mot A hade avslutats.

Åtalet mot A gällde tre fall av sexuellt ofredande och målsägande var en kvinnlig partikamrat till A (B) samt två kvinnliga riksdagspolitiker (C och D).

Rättegången startade den 25 november 2019 och då lämnade bland andra C och D sina vittnesmål. B vittnade under den andra rättegångsdagen.

Rekonstruktionen av B:s vittnesmål om en händelse under partistämman år 2017 baserade sig därför på de vittnesmål som lämnats i förundersökningen. Det som sedan framfördes i rätten var i stort sett liktydigt med vad som framgick i förundersökningen.

Att A har åberopat bindvävsåkomman till sitt försvar framgår tydligt i ett skriftligt yttrande från hans advokat som finns bifogat i förundersökningsprotokollet och av domen, där A:s inställning sammanfattas.

Att A friats av tingsrätten framgick i det avsnitt av *Veckans brott* som sändes den 12 december 2019. Åtalet ogillades alltså utan att domstolen prövade A:s

uppgifter om hur hans åkomma påverkade hans rörelsemönster.

En anmälare uppger att det i inslaget felaktigt påstods att A har en egen upplevelse av de åtalade tillfällena. Så vitt SVT kan förstå syftar detta på att den advokat som medverkade i *Veckans brott*s kommenterande panel på en fråga från programledaren förklarade hur hon tror att A:s advokat tänker. Detta uttalande kom alltså från en kommenterande expert för vilken kraven på saklighet och opartiskhet är lägre ställda.

Programserien *Veckans brott* har, trots att dramatiska och upprörande ämnen behandlas i programmet ofta en lättsam ton, en tradition som utvecklades i de samtal som tidigare fördes mellan programledaren och en ständigt medverkande kriminologiprofessor och deckarförfattare. Han är numera ersatt av en stående panel som består av en polis, en kriminolog och en advokat, men den lättsamma samtalstonen består.

Det aktuella inslaget bör ses mot den bakgrunden. SVT har dock förståelse för att inslaget med sin lättsamma ton kan uppfattas som oseriöst och kränkande för de närmast berörda och beklagar därför att inslaget fick den utformning det hade. Däremot innehöll det så vitt SVT kan bedöma inga uppgifter i strid med saklighetskravet, vilket bör framgå av ovanstående.

Mot bakgrund av att A vid tillfället för de händelser de tre kvinnorna vittnat om satt i regeringen respektive var folkvald ledamot i Sveriges riksdag anser SVT inte att inslaget utgjorde ett intrång i A:s privatliv. Till grund för den bedömningen ligger också det faktum att alla händelserna ska ha inträffat vid tillfällen när A agerade i egenskap av folkvald politiker i ledande ställning som minister respektive riksdagsledamot.

SVT har bifogat den i ärendet aktuella domen.

ANMÄLARENS KOMMENTAR

En anmälare har getts tillfälle att yttra sig och anför i huvudsak följande.

Rättegången mot A påbörjades den 25 november 2019 och avslutades den 27 november 2019. Rekonstruktionen i inslaget innehöll lyteskomik och påståenden om att ”handen skulle vandra sin egen väg” och att vikingasjukan inte fanns. Bindvävsåkomman är en del av försvaret på så vis att A förklarade sin vana att massera sina händer. Den förlöjligande förklaring, närmast att hans fingrar vandrar fritt, som gavs i programmet har dock aldrig förekommit. Det förekom återkommande skratthframkallande utrop. Man kan ha olika åsikter om vad som är lättsam och informell ton. Lyteskomik och hånflabbande borde inte höra dit.

SVT hävdar i sitt yttrande att man i rekonstruktionen visade vad en målsägande

sagt vid polisförhör och senare i rättegången. SVT tar polisförhöret med A till intäkt för att A skulle ha gjort något otillbörligt trots att A under hela förhöret försökte förklara att han inte har gjort det. I ett brottmål skall endast vad som förekommit vid huvudförhandlingen läggas till grund för domen. Man har inte brytt sig om vad som framkommit vid huvudförhandlingen utan drog slutsatser byggda på sitt eget material och kom fram till att A måste fällas. Det må vara att en politiker får finna sig i att tåla mer än en privatperson men någonstans måste det finnas en gräns som inte får överskridas. A har förnekat brottslig gärning och friats från samtliga anklagelser.

Inslaget byggde på att uppgifterna i rekonstruktionen var sanna, att A var skyldig till sexuellt ofredande och att A:s försvar, bindvävsåkomman, inte var trovärdigt. Panelen ansåg därför att det var klart att han skulle dömas. Denna felaktiga bild spreds till allmänheten och användes i åtskilliga andra radio- och tv-program. Rekonstruktionen som sändes i ordinarie nyhetsprogram den 26 november 2019 måste ha setts av en stor del av tv-tittare som dagligen följer vanligt nyhetsprogram. Tidpunkten för sändningen, under pågående rättegång, kan ha inverkat på domstolens bedömning.

AKTUELLA BESTÄMMELSER

SVT ska utöva sändningsrätten opartiskt och sakligt och med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i televisionen (13 § i sändningstillståndet).

Kraven på opartiskhet och saklighet tillämpas enligt nämndens praxis i princip fullt ut på programledare, reportrar och andra som genom sin ställning i ett program kan uppfattas som företrädare för programföretaget. Med hänsyn till den vidsträckta yttrandefriheten kan kraven ställas lägre i fråga om intervjuade, debattdeltagare och andra så kallade tillfälliga medverkande.

Kravet på opartiskhet innebär enligt granskningsnämndens praxis att om allvarlig kritik riktas mot en klart utpekad part ska den kritiserade få bemöta eller kommentera kritiken. Som regel ska detta ske i samma program eller inslag. Att en part vägrar att medverka hindrar inte att ett program eller inslag sänds. Om möjligt bör i sådana fall den kritiserades uppfattning redovisas i samma program eller inslag, antingen genom att den kritiserade själv medverkar eller genom att en kommentar från honom eller henne redovisas.

Kravet på saklighet innebär främst att uppgifter som är av betydelse för framställningen ska vara korrekta och att framställningen inte får vara vilseledande, till exempel genom att väsentliga uppgifter utelämnas. SVT ska före sändning av program så noggrant som omständigheterna medger kontrollera sakuppgifter i programmet (13 § andra stycket i sändningstillståndet).

SVT ska respektera den enskildes privatliv i programverksamheten om inte ett oavvisligt allmänt intresse kräver annat (15 § i sändningstillståndet).

Bestämmelsen är avsedd att ge skydd för den personliga integriteten. Den tillämpas även i fall med namnpublicering vid brott eller misstanke om brott.

Nämnden får pröva en fråga om intrång i privatlivet endast om den person som berörs skriftligen medger det. A har lämnat sitt medgivande.

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Opartiskhet och saklighet

Inslaget handlade om en mycket uppmärksammat och vid tidpunkten för programmet nyss avslutad rättegång. Granskningsnämnden konstaterar att inslaget utgick från B:s vittnesmål under förundersökningen om hur A tagit henne på låret. Att inslaget utgick från B:s vittnesmål medför inte i sig att inslaget strider mot kravet på opartiskhet. Programledarens förhållningssätt strider inte heller mot dessa krav.

Nämnden konstaterar att programledaren inledningsvis redogjorde för att A nekat till brott och uppgav att ”han menar att det är vikingasjukan som gjort att han kommit åt kvinnors lår, då han masserat sina stela fingrar”. Det kan diskuteras om A:s inställning till åtalet blev tillräckligt redovisad. Mot bakgrund av att det tydligt framgick att A nekat till anklagelserna och att utgångspunkten för inslaget var B:s vittnesmål under förundersökningen anser nämnden att inslaget inte strider mot kraven på opartiskhet och saklighet.

En anmälare har invänt att enligt rekonstruktionen hade A tagit målsäganden på lårets insida, vilket anmälaren anför att ingen av de målsägande påstått under rättegången. Rekonstruktionen utgick enligt SVT från de uppgifter som framkommit i förundersökningen. Nämnden anser att programföretaget har visat grund för uppgiften. Inslaget strider inte mot kravet på saklighet i denna del.

Vad gäller den medverkande handkirurgen och de tre paneldeltagarna konstaterar nämnden att de var sådana tillfälligt medverkande för vilka kraven på opartiskhet och saklighet kan ställas lägre än på företrädare för programföretaget. Nämnden anser inte att deras uttalanden innebar en överträdelse av kraven på opartiskhet och saklighet.

Respekt för privatlivet

Nämnden konstaterar att de uppgifter som förekom om A i inslaget var av intrångskaraktär. Mot bakgrund av att den påstådda gärningen begåtts under hans tid som riksdagsledamot anser nämnden att intrånget krävdes av ett oavvisligt allmänt intresse. Inslaget strider därför inte mot bestämmelsen om respekt för privatlivet.

Övrigt

Vad anmälarna i övrigt anför medför inte heller att sändningarna strider mot de bestämmelser som gäller för SVT:s sändningsverksamhet.

Nämndens uppgift är att övervaka innehållet i sända program i förhållande till bestämmelserna i radio- och tv-lagen och de sändningsvillkor som gäller för programverksamheten. I nämndens uppgifter ingår inte att pröva frågor om förtal.

Nämnden har granskat *Rapport* som sändes den 26 november 2019 kl. 18.00 men inte hittat något inslag som motsvarar anmälarens beskrivning. Nämnden skriver därför av ärendet i denna delen.

Detta beslut har fattats av Dag Mattsson, Ulrika Hansson, Clas Barkman, Bo-Erik Gyberg, Gunnar Springfeldt, Kristina Åberg och Erik Fichtelius efter föredragning av Hanna Teleman.

På granskningsnämndens vägnar

Dag Mattsson

Hanna Teleman

Originalhandlingen med namnunderskrifter förvaras hos myndigheten.